

Gospodar in gospodinja

LETO 1937

10. FEBRUARJA

STEV. 6

Zimsko škropljenje sadnega drevja

O tem predmetu je bilo že večkrat pisano na tem mestu, pa je še vedno največ takih sadjarjev, ki svojega drevja niti ne opazijo, nikar da bi ga obdelovali s škropivom. Še sedaj jih je mnogo, ki v ta način zatiranja sadnih zajedalcev nimajo pravega zaupanja. Zdi se jim vse to pretirano, pretežno, prezamudno, predrago, ker da se ne izplača. Vse te predsodke bomo v posebnih razpravah ovrgli. Za danes pogledjmo še enkrat kako je s to zadevo in v koliko so naši tozadevni opomini opravičeni.

Brez dvoma je — in to mora priznati vsakdo, ki ima odprte oči — da nam sadni zajedalci uničijo vsako leto najmanj 20 do 30% vsega pridelka. Ob posebno neugodnih letih pa še mnogo več. Ta pa pomeni za posameznika zgubo, ki gre v stotine in tisočake, za skupno narodno gospodarstvo pa mnogo milijonsko škodo. In ta škoda se da razmeroma z majhnim trudom in s skromnimi sredstvi če že ne popolnoma, pa vsaj po veliki večini preprečiti in zabriniti. Seveda le na ta način, da se lotimo zatiranja zajedalcev na preizkušnem in po vsem sadjarskem svetu vpeljanem načinu. Tak način je škropljenje, ali bolje rečeno »pranje« sadnega drevja z jedkimi snovmi, ki zamore vsako živo stvar, (največ živalskega rodu), katerega zadenejo. Za ta način zatiranja zlasti živalskih zajedalcev je zimska doba zato tako primerna, ker je drevje golo in brez škode prenese jedke snovi, ki jih v taki gostoti, potem ko drevje ozeleni, ne moremo rabiti.

Največ zajedalcev iz živalskega rodu preživi zimo na drevju v obliki jajčec, ličink, bub in tudi popolnoma razvitih žuželk. Nahajajo se na vseh delih drevesa od tal, do najskrajnejših koncev vej in vejic v vrhu. Zavarovane in zakrite so na razne načine, da jih izvečine ne vidimo. Jajčeca so sicer na vrhu (na brstih, po vejicah itd.), pa so tako majhna, da posameznih ne moremo opaziti.

Še celo tista, ko so po drevju v celih kupčkih, kakor od gobavca, ali v rednih tvorbah, kakor od prstaničarja, ali tista, ki so nagosto potresena po mladikah, kakor od listnih ušic, malokdaj opazimo. Ličinke, bube in razvite žuželke si pa izberejo skrivališča pod razpokano skorjo, v raznih vdrtinah in brazgotinah, pod mahom, lišaji itd.

Navadno so tako dobro skriti, da vsem nikdar ne pridemo do živega, s samim, pa naj si bo še tako temeljitim snaženjem. Potrebno je še drugo bolj učinkovito orožje. To je primerna tekočina, ki z njo drevo obrizgamo, da zmoči vse dele in prodre v vsa skrivališča, kamor ne moremo z nobenim orodjem. Pravilna zimska uporaba primerne škropiva je tako uspešno orožje v boju zlasti z živalskimi zajedalci, ki so skriti po sadnem drevju, da se ga poslužuje ves svet brez izjeme in sicer v takem obsegu, da se porabi na leto na tisoče vagonov raznih sredstev za pripravo škropiva. Če hočemo imeti zdravo sadno drevje ter mnogo in lepega sadja, moramo zajedalce zatirati. Tega pa ne opravimo na noben način tako uspešno, kakor z zimskim škropljenjem sadnega drevja. Kdor še dandanes dvomi o tem, njemu ni mogoče pomagati.

Za zimsko škropljenje se dandanes uporabljata pri nas zlasti dve sredstvi in sicer drevesni karbolinaj — arborin in pa žveplenoapnena brozga. Arborin uporabljamo pri jablanah in hruškah v 7 do 8% raztopnini, to je na 1 liter čistega arborina 12 do 14 litrov vode. Žveplenoapnena brozga pa v 15 do 20% raztopini, to je na 1 liter temeljne brozge (z 20 stopinj Be), kakoršno dobimo iz tvornice, 5 do 6 litrov vode. Sadno drevje koščičaste plemena (češplje, slive, češnje) je bolj občutljivo, zato uporabljamo pri njem redkejšo raztopino, kar velja zlasti za arborin. Za to sadno pleme zadostuje 5 do 6% raztopina, *

Breskev in marelic pa v tem času ne smemo obdelavati z arborinom, ker bi oškodovali brstje. Pač pa je jako potrebno, da obdelamo breskve, preden začne brsteti s 15 % žvepleno apneno brozgo to je na 1 liter temeljne brozge 6 litrov vode, da prepričimo kodro, ki je jako škodljiva bolezen na breskvah.

Arborin je vobče učinkovitejši nego žveplenoapnena brozga, zato pa tudi nevarnejši. Zelo zanemarjeno drevje, ki morebiti še nikdar ni bilo škropljeno, obdelajmo z arborinom. Za dobro negovano drevje zadostuje žveplenoapnena brozga, ki je tudi izdatno cenejša. Posebno odlično učinkuje arborin na hruške. Dobro negovanega drevja ni treba vsako zimo škropiti. Zadostuje, ako ga temeljito obdelamo z arborinom ali z žvepleno apneno brozgo vsako drugo leto.

Priprava škropiva je zelo preprosta. V primerno veliko, najbolje leseno posodo odmerimo potrebno količino vode, (če le mogoče, deževnice, potočnice, rečnice). V tako pripravljeno vodo vlivamo potem v tankem curku in med neprestanim mešanjem dotično sredstvo, ki smo ga prej natančno odmerili za določeno množino vode. Tako nastalo brozgo treba takoj porabiti, ker se kmalu pokvari in je potem brez učinka.

Za povoljen uspeh pa ne zadostuje samo dobro škropivo, ampak je treba delo tudi temeljito in vestno opraviti. V to svrhu moramo imeti predvsem dobro samodelno škropilko z močnim pritiskom. Obrizgati moramo drevo od vseh plati od vrha do tal tako v živo, da ne ostane na njem niti trohica suha! Drevo moramo takorekoč oprati, pa bo učinek brez dvoma ugoden. Največ zaleže škropivo, ako škropimo v jutranjih urah, ko je vejevje in deblo še vlažno.

Kdaj škropimo? Splošno pravilo pravi, da zimsko škropljenje lahko opravimo v dobi od novembra, ko se drevje obleti, do tje, da se začne brstje napejati, to je prilično od konec februarja do sredi marca. Mnogoletne in vsestranske skušnje so pa pokazale, da dosežemo najboljši uspeh, ako škropimo tik preden začne drevje brsteti — to je pri nas, kakor je pač vreme in podnebje, od konec februarja do sredi marca. Brstenje se prav posebno očitno pozna pri hruškah in pri češnjah. Ko se hruškovi cvetni brsti močno napno in porumene, je konec zimskega škropljenja, zlasti z arborinom. Nekoliko manj nevarna je v tem oziru žveplenoapnena brozga. Zelo koristno je, ako tej brozgi dodamo pred uporabo na 100 litrov 1 kg železne (zeleno) galice, ki jo prej raztopimo v 10 litrih vode. Ta dodatek povzroči, da se brozga jako dobro prime in drži po rastlini.

Čas za zimsko škropljenje sadnega drevja bo kmalu tu. Nujno je torej, da drevje temeljito očistimo, kakor je bilo v zadnji številki obrazloženo, da poskrbimo potrebno snov ali sredstvo (arborin ali žvepleno apneno brozgo) in škropilko, da bomo imeli vse potrebno pri rokah, ko pride ugoden trenutek za škropljenje.

Končno opozarjamo vse sadjarje, da bo izšla konec tega meseca že dolgo pričakovana knjižica: »Zatiranje sadnih zajedalcev s škropljenjem«, ki jo je spisal naš najboljši večak, ravnatelj vin. in sadj. šole v Mariboru g. Jos. Priol. V partijah najmanj po 20 izvodov bo veljala po 5 Din. Posamezen izvod za člane Sadj. vrtn. društva Din 6, za nečlane in po knjigarnah pa 10 Din. Naroča se pri: Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani. H.

Krmliemje doječe svinje

Pravimo, da molzejo krave pri gobcu. Isto bi lahko rekli tudi o svinjah. Le žival, ki prejme dovolj izdatne krme, bo v stanu dajati mnogo dobrega mleka in to skozi daljšo dobo.

Če hočemo svinjo ohraniti zdravo, če želimo, da ne bi izgubila preveč na teži v času, ko doji, če končno hočemo imeti zdrave, lepe, živahne in hitro rastoče mladiče, potem nam ne preostaja drugega, ko da svinji pokladamo primerno krmo.

Svinji bo treba dati nek priboljšek za dojenje, ki ne sme biti prepričen.

Če ne bi žival hranila mladičev, bi zadostovala prav navadna in skromna krma. Pri nas običajno svinjam kuhajo razna krmila, na primer peso, korenje, repo, mešano s plevami in drugim. Počasi se bomo tudi pri nas privadili, da svinjam niti pozimi ne bomo več kuhali. Kaj jim bomo pa tedaj pokladali? Suho deteljno rezanico ali dober seneni drobir in zre-

zamo surovo peso. poleti pa mlado travo ali deteljo. To je prav dobra krma, če je žival z mladega vajena na njo. Ta krma popolnoma zadostuje, dokler žival ne doji. Ob njej se vzdržuje, ostane zdrava in prav lepo ohrani svojo težo.

Poleg te običajne osnovne krme pa naj dobiva svinja za časa dojenja še poseben priboljšek, ki naj bo tako izdaten, da svinja ne izgubi dosti na svoji teži. Zavedati se moramo, da je dodatek namenjen prav za prav mladičem; svinja je le stroj, ki naj izpreminja gotov del hrane v mleko.

Zelo žalosten je včasih pogled na doječo svinjo-mater, ki je popolnoma izčrpana in izmzgana ter je žrtvovala tako rekoč samo sebe, da je lahko nudila dovolj mleka svojim mladičem. Tako suho, izčrpano svinjo moramo prej ali slej zopet spraviti do mesa, saj nam drugega ne preostane. Koliko krme rabi, da pride nazaj na svojo prvotno težo? Če bi hoteli to vse preračunati, bi prišli do zaključka, da je ceneje pokladati doječi svinji močno krmo in žival ohraniti pri teži, nego pa, da jo po odstavljenju zopet nazaj pitimo na začetno težo.

Pomisliti pa je treba, da je svinja, ki ni shujšala ob dojenju, takoj zopet pripravljena na plemenje in da ima pri takem krmljenju izlahka dvakrat na leto mladiče. Res dobro plemensko svinjo moremo edinole na ta način dolgo ohraniti in dobro izrabljati.

Kaj bi pa bilo primerno pokladati doječi svinji poleg običajne osnovne krme? Na vsak način dajmo ji nekaj žitnega zdroba, približno tri kg na dan. Najboljši je v tem slučaju ječmen; tega naj bi bila vsaj polovica dnevne doklade na žitu. Prav dober je oves in tudi otrobi so priporočljivi. Uporabljive so končno razne vrste oljnih tropin, posebno lanene. Manj ugodno vpliva na mlečnost koruza, ki jo sicer lahko tudi pokladamo, toda le v manjših količinah.

Napravimo si na primer zmes iz — 3 delov ječmena, 2 delov ovasa in 1 dela otrobov. Žito mora biti seveda fino zdrobljeno. Mešanici dodajmo še malenkost klajnega apna, kajti z mlekom izločuje svinja tudi mnogo apna. (Na dan naj prejme v krmi 15—20 gramov klajnega apna.) Tako mešanico pokladajmo na navadni hladni vodi. S pokladanjem pa pričnimo po malem vsaj dva tedna pred skotitvijo, da se svinja do skotitve že privadi

na dodatek ter okrepča za bodoče dni. V času dojenja je močna krma lahko bolj razredčena v vodi, dočim se sicer običajno poklada žitni zbrob v obliki gostih žgančev. Razen žitnega zdroba pa je potrebno še eno krmilo, brez katerega bo težko doseči popoln uspeh, in to je: zdravo posneto mleko. Tega dajmo do 6 litrov na dan, seveda neprekuhanega, ako je od zanesljivo zdravih krav, in kar hladnega. (Kdor poklada ribjo moko, temu ni treba dajati posnet. mleka.)

Ob taki krmi bo svinja dobro dojila, prašički bodo lepi in bodo hitro rastle, svinja pa ne bo zgubila na teži. (Le dva dni po porodu smo ob krmljenju še bolj previdni, predvsem ne dajmo preveč močne krme; tu so najboljše mlačni napoji s krmilno moko ali otrobi, potem pa se pričanja krmljenje kakor opisano.)

Dodatek si seveda sami sestavljamo predvsem iz krmil, ki jih imamo doma. Tudi količino določimo sami. Svinja, ki ima manj mladičev, rabi manj dodatkov, ona, ki jih ima večje število, več. To je naravno. Če opazujemo težo svinje, nam bo lahko sproti po potrebi izpreminjati dodatek. Če začne svinja hujšati, dodatek zvišamo, če pa se preveč redi, znižamo dodatek.

Ob vseh prehodih pri krmljenju bomo zelo previdni. Napravimo vedno počasen in previden prehod, ker morejo nenadni dodatki, odtegljaji in sploh prehitre spremembe v krmi škodovati svinji in njenim mladičem. ok.

Tržne cene

g Žito: pšenica 200 do 200 din, rž 170 din, ječmen 165 din, oves 160 din, proso 145 din, koruza 120 do 125 din, ajda 145 din, fižol ribničan 220 din, fižol prepeličar 280 din, grah 600 din, leča 600 din za 1 meterski stot.

g Kurivo: trda drva 95 din, trda drva žagana 105 din, mehka drva 70 din za 1 prostorni meter.

g Krma: seno sladko 45 din, seno polsladko 40 din, seno kisló 35 din, slama 30 din za 1 meterski stot.

g Zelenjava: solata endivija 8 din, solata radič domač 8 din, zelje zgodnje 1.50 din, zelje pozno 1 din, zelje rdeče 1.50 din, zelje kisló 2.50 din, ohrovt 1.50 din, čebula 2 din, krompir 1 din, repa 1 din, repa kislá 2 din, korenje 2.50 din, pesa rdeča 2 din za 1 kg.

Pripravite orodje za spomlad

Bela odeja zakriva polja in travnike in sili kmeta, da se drži doma. Zunaj nima sedaj ničesar iskati. Vendar tudi doma mu ni treba držati križem rok ter čepeti ob peči, kajti posla ima vedno dovolj, če ga le hoče. Dober gospodar nima nikoli prostega časa, on nikoli ne miruje, ampak si vedno najde posla, če ne drugega, vsaj takega, da si bistri um in širi svoje znanje.

Bistriti si um je važno in potrebno opravilo, ki ga pa naši kmetje večinoma žal le slabo izvajajo. In vendar je to večkrat bolj koristno, kot če gara od jutra do mraka. Sedaj pozimi je čas za to, ko so dnevi kratki in večeri dolgi. Knjige in časopise v roke, čitati in študirati, poglobiti se v znanstveno kmetijstvo in marsikje se najde zrno, ki bo vskalilo tudi v domači zemlji in doneslo stoteren sad. Ni zavreči vsakega nasveta, ki ga čitamo v strokovnih knjigah in časopisih, ampak si ga moramo ogledati od vseh strani; morda se vendar da prilagoditi domačim razmeram tako, da bo prinesel kako korist ali ugodnost. Tako treba čitati strokovno kmetijsko slovstvo.

Misliti moramo na pomlad, četudi smo v zimi, kajti tedaj nas čakajo najvažnejša opravila celega leta: priprava zemlje in setev. Za to važno delo pa moramo biti pripravljeni tako, da nam ničesar ne gre navekriž. In čas za take priprave je ravno sedaj, zima, ko ne moremo iz hiše.

Najprej moramo skrbeti za dobro seme. Če imamo tako že doma, ga očistimo, trieriramo ali odberemo in po potrebi tudi razkužimo. Seme, ki se rabi v manjših množinah, spravimo v vreče ali druge primerne posode ter shranimo na prostor, kjer ne more trpeti škode po miših in drugih golazni, ne po mokroti. Ono pa, ki ga moramo naročiti od zunaj, si preskrbimo že sedaj pozimi, ne da bi čakali na dobo, ko ga bomo rabili. Sedaj imajo trgovci še dobro seme in več časa, da lahko skrbneje in bolj zanesljivo postrežejo naročniku. Spomladi, ko ga hočejo vsi naenkrat, se lahko zgode pomote ali pa zmanjka pravo seme in trgovec ti da drugo manj vredno. Torej pravočasna naročitev je posebno priporočljiva.

Najvažnejši pogoj za nemoteno spo-

mladno setev je pa ta, da so stroji in orodje v popolnem redu. In ravno v tem se pri nas največ greši. Komaj začne kmet spomladi orati, pa opazi, da je na plugu kak del pokvarjen. Hitro h kovaču ž njim. Tam pa čakajo že drugi, vsak s kakim polomljenim orodjem in vsak hoče, da mu kovač njegovo popravo takoj izvrši. Da ta nima sto rok, je umljivo. In čisto prav ima, če se izgovarja: »Mar bi prišli pozimi, ko nisem po cele tedne peči vžgal. Tedaj bi vam vsako popravilo skrbno in natančno izvršil, ne da bi me delo priganjalo.«

Kmetijski stroji in orodje so dragocen upravni kapital, ki ga je treba skrbno čuvati. Če ga pa zanemarjamo, nam kmalu gre v izgubo. Na pr. Ročna ali pogonska mlatilnica; če jo pravilno oskrbujejo, nam lahko dobro služi do štiri-deset let, je pa že v desetih letih za nič, če jo zanemarjamo!

Poleti rabimo orodje in stroje. Pri delu se polomi tu ena lopata, tam kak kramp, vile, grablje, pri mlatilnici se zlomi kak del, da se mlatev le za silo dovrši, pri sejalnem stroju je kaka os izgubljena ali kak sejalec pokvarjen itd. Ob setvi ni časa vsega tega popravljati. Pokvarjeno orodje se vrže v kot, stroji se za silo vzdrže v obratu, potem pa spravijo v kraj v stanju, kakor so. Nikdo se za nje več ne zmeni do tedaj, dokler ne nastopi potreba po njih, to je do spomladi ali poleti. Tedaj pa jeza in zabavljanje, ker ni kaj v roke vzeti, ker je orodje polomljeno, kovač ali strojnik pa nima časa, da bi pokvarjeno hitro popravil.

Da se izognemo takim neprijetnostim, moramo sedaj pozimi spraviti stroje in orodje v popolno porabnost. Najprej zberemo skupaj vse orodje, ga razvrstimo po vrstah, natančno pregledamo, očistimo, železne dele namažemo proti rji in, kar je v redu, denemo v kraj, da se ne praši in je s poti. Vse pokvarjeno, pa po možnosti sami popravimo, nasadimo na toporišča in potcm ravno tako spravimo kakor nepokvarjeno.

Še večjo skrb moramo posvetiti plugom, branam, kultivatorjem, mlatilnicam, slamoreznicam in vsem takim dražjim pripravam. V njih leži najvažnejša in najdragocenejša kmetova glavica. Plu-

ge je dobro očistili zemlje in rje. nama-
zati osi in z apnom prebeliti desko in
črtalo, da jima rja ne škoduje. Potrebno
je tudi druge dele namazati s kakim po-
kvarjenim oljem ali salom. Pri branah
preglejmo, če so vsi členi trdni, če niso
morda zobje zmajani, ki jih moramo
zopet pritrditi, manjkajoče nadomestiti.
Enako pregledamo tudi kultivatorje,
okopalnike in drugo vprežno poljsko
orodje. Večinoma manjših popravil bo-
mo lahko sami izvršili; česar pa ne mo-
remo, ker nimamo potrebnega orodja,
dajmo kovaču ali ključavničarju v po-
pravo. Sedaj imajo ti največ časa in
lahko izvedejo vsako tako delo mirno
in skrbno.

Še večjo pažnjo moramo posvetiti
mlatilnici. Če smo ob mlačvi opazili, da
kaj ni v redu, si moramo to že tedaj
zabeležiti, da ne pozabimo, kaj ji je
manjkalo. Pri delu je lažje najti pogre-
ške ali pokvare kot pa pri pogonu na
prazno. Sedaj jo pa natančno preglejmo,
temeljito očistimo, pri tem denemo na
razen tiste dele, ki se dajo z lahkoto zo-
pet spraviti skupaj; nikar pa ne tistih,
ki jih je v stanu pritrditi le strojni ve-
ščak. Vsak stroj se da temeljito očistiti,
ne da bi ga bilo treba popolnoma raz-
dreti. Če opazimo, da manjka kak važen

del, ki ga sami ne moremo nadomestiti,
pokličemo ključavničarja ali pa naroči-
mo ta del naravnost iz tvornice. Nikar
pa ne odlašati s popravo, kajti sicer
bomo prišli v čas in delo, ko nam bo ta
poprava povzročila sitnosti in izgubo
časa. Ko je mlatilnica v redu, jo teme-
ljično namažemo in spravimo na prostor,
kjer ne dela napolja in se ne praši.
Prah namreč zelo škoduje vsem strojem
in orodju.

Slično postopamo tudi z drugimi več-
jimi stroji, ki jih je vse spraviti v red
in v kraj, kjer so na varnem prostoru
in se ne kvarijo. Naši kmetovalci imajo
precej strojev in orodja, mnogokrat celo
več, kot jim to dovoljuje njih gospodar-
stvo. Žal, pa večina ga ne zna tako ču-
vati, da bi trajalo dolgo let.

Opozoriti treba tu tudi na združno
ali skupno orodje. Malo je strojnih za-
drug ali kmetij, podružnic ki bi znale
ceniti vrednost svojega strojnega inven-
tarja. Člani mislijo, če je združno, te-
daj se lahko kvari. To pa pomeni veliko
škodo našemu združništvu, ki vsled te-
ga kmetu ne more toliko koristiti, kolikor
bi lahko. Obračajmo torej vsemu kme-
tiškemu orodju in strojem čim večjo
skrb. L.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Cesarski žličniki za juho. V dva de-
cilitra močne mrzle juhe ubijem tri ru-
menjake, pridenem dve žlici moke in žli-
co razbeljenega, a ne vročega surovega
masla. Ko je vse dobro ošvrkljano, stre-
sem v pomazano obliko in skuham v so-
pari. Skuhano testo zajemam z žlico in
devam v vročo juho. Te žličnike rabim za
mešane in postne juhe.

Rumena koleraba. Rumeno kolerabo
zrežem na kocke, zalijem z mrzlo vodo,
pridenem ščep kumne in kuham kolera-
be do mehkega. Posebej razgrejem žlico
masla in pridenem pol žlice moke. Ko
moka malo zarumeni, stresem kolerabe v
prežganje in zalijem z zajemalko top-
lega mleka in toliko kropa ali krompir-
jevke, da tekočina pokriva kocke. Ko
še dobro prevre, jo dam s krompirjevim
pirejem na mizo.

Pečeni slaniki. Slanikom odstranim
kožico tako, da jih na hrbtu zarežem.
Pri tem jim odvezam drobovje ter jih
polijem z mrzlim mlekom. V mleku jih
pustim ves dan. Nato jih operem v mrzli
vodi, osušim, povaljam v moki ter jih
spečem na olju ali na surovem maslu.
Pečene slanike naložim na kisló zelje,
ter jih dam na mizo.

gorčična omaka. Za to omako rabim:
dve žlici gorčice (zemfa), štiri žlice olja,
ščep popra, par zrn soli, žlico sladkorja,
štiri rumenjake, malo zelenega peteršilja
in pol majhne čebule. Čebulo in peter-
šilj stolčem in pretlačim. Potem pridenem
gorčico, nato stisnjen sok iz pol limone,
pridenem žlico sladkorja, sol, poper, štiri
žlice olja, žlico kisa in štiri pretlačene
rumenjake. Vse te snovi dobro mešam
na hladnem prostoru. Mešam toliko časa,
da je mešanica nežna in volna.

Pire iz leče. Lečo skuham v slani vo-
di do mehkega. Potem jo odcedim in pre-

plačim skozi sito. V kozici razbelim žlico surovega masla ali masti. V masti zrumenim na rezine zrezano čebulo. Čebulo poberem iz masti, na mast pa stresem pretlačeno lečo. Pridenem ji žlico kisle smetane, dobro premešam ter dam na mizo. Površino leče potrese s čebulo, ki sem jo odstranila iz masti.

Ocvirkove zvezdice. Dve pesti mrzlih ocvirkov prav na drobno žrežem. Primešam jim za noževno konico cimeta, par zrn soli, ščep zmletih nageljevih klinčkov, ščep limoninih lupinic, eno celo debelo ali dve drobni jajci in toliko moke, da lahko napravim testo kot za rezance. Testo razvaljam za pol prsta na debelo, zrežem z obliko za zvezdice, devam na pomazano pekačo in spečem v srednje topli pečici.

Kompot iz posušenih marelic ali breskev. Suhe sadove operem v topli vodi. Potem jih denem čez noč v mrzlo vodo. Drugi dan skuham sadove v tisti vodi, v kateri sem jih namakala. Kuham jih počasi na ne prehudem ognju. Med kuhanjem jim pridnem primerno sladkorja in par žlic belega vina. Vino pa ni neobhodno potrebno. Ko so krljički mehki, jih poberem iz tekočine, zložim v sledo in polijem s sokom, v katerem so se kuhali. Sok pustim še par minut vreti, potem ko sem pobrala sadove iz njega.

Red v perilni omari

V prejšnjih časih so bile gospodinje posebno ponosne na precejšno zalogo lepega belega perila, ki so ga imele nako-pičenega v perilni omari. Posamezne, lepo zložene kupe na policah so zavezovale z lepimi barvastimi trakovi ali vezeniimi programi. Dandanes pa nimamo več takih velikih zalog perila, ker je treba povsod štediti z denarjem, ponekod pa tudi s prostorom. Še manj kupujemo posebne trakove ali proge, ki naj bi držale perilo v točnem, strogem redu. Tudi zavezovanje ali zapenjanje prog je zamudno in nepraktično. Razen tega je v zadnjih časih tudi perilo malo drugačno kot je bilo prej; mnogo nosimo barvasto ter pleteno perilo, ki na polici omare ne ostane tako rado na mestu, kakor ono iz navadne bombaževе tkanine ali platna. Da je omara s perilom vseeno v redu in je perilo lepo videti, si jo uredimo takole: Za vsak kup perila si urežemo kos lopenke in sicer v tisti velikosti in

obliki v kakršno zlagamo tisto vrsto perila. Lopenko oblečemo lahko v svetlo blago ter na obeh straneh na sredi prišijemo po en ne preozek perilni trak. Eden izmed teh dveh trakov naj ima zapenko, s katero perilo, ki smo ga naložili na lepenko, zadragnemo kolikor je treba. Perilo stoji potem trdno na podlagi in se ne premika in ne meša sem in tja. Kadar hočemo vzeti kaj s police, potegnemo omenjeno lepenko malo ven, vzamemo zaželjeni kos perila s kupa, zadragnemo trak nazaj kolikor je treba, ploščo pa potisnemo spet na polico.

Na isti način prav lepo shranjujemo v omari volnena pletena ali kvačkana oblačila, ki ne smejo viseti. Na podlagi iz lepenke s trakom ostanejo lepo na mestu kakor smo jih vložili. H. S.

DOMAČA LEKARNA

ga Če napade griza, je najbolje, da se vzdržiš jedi, kajti čreva so razboljena. Italijani imajo navado, na vživajo ob napadu grize ricinovo ali mandljevo olje, kar pomiri čreva. Malo ruskega, metinega ali majaronovega čaja de dobro. Bolnik mora biti na toplem, posebno noge. Zalivanje z žganjem ni umestno, dobro pa je par kapljic gomiličine tinkture v čaju in utiranje te tinkture. Marsikomu pomaga prava črna kava s kuminom. Zelo učinkovito je, če skuhaš gomilični čaj, ga precediš in zakuhaš v njem žlico prave kave. Prežganka ali špitalska juha je slavna pomoč v tej bolezni, samo dosti majarona in kumne mora biti v njej. Košček starega na žerjavici opečenega sira pomaga tudi — najbolje pa je, da ne uživaš nič gostega in težkega. Pri hudji grizi devaj gorke metine obkladke na trebuh.

ga Mazilo zoper udnico naredi takole: V lončeno posodo vlij polovico terpentina (boljšega) in polovico smrekove smole. Ne smeš mešati na odprtem ognju! Ko se je razprostita smola, vrzi noter 10 gramov lavorovih zrn in par lavorovih listov, 10 gramov rožmarina, žlico paprike in košček belega voska. Vse to naj se dobro prekuha, potem precedi. Mazilo namažeš na platno. Pri nekaterih popusti bolečina takoj, drugim je treba še enkrat obliža. Nekaterim se naredi mehur in teče voda ven, drugim ne. Tako je tudi pri petroleju. Temu pomaga kar tako, drugemu, ki je bolj občutljive kože, se spustijo boleči mehurji, ki se po močenju s petrolejem ne pozdravijo radi. V takih slučajih pozdravi kožo olje, na katerem je prevrela pest žajbelja in za lešnik kafe. Deni platneno krpo v olje in deni toplo na kožo. Treba je paziti na snago, da se ne zastrupi koža.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska denarna borza. Skupni devizni promet na ljubljanski denarni borzi je znašal od 1. do 5. februarja 5 milijonov 4.499 din. Za razne tuje valute so plačevale banke sledeče zneske: francoški frank 2.15 din, švicarski frank 10.90 din, italijanska lira 2.10 din, češka kрона 1.50 din, avstrijski šiling 8.40 din, ameriški dolar 47.70 din, kanadski dolar 47.25 din, angleški funt 235 din.

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 3. februarja. Dogon na ta sejem je bil precej velik, kupčija pa bolj slaba. Skupno je bilo prignanih 410 glav živine, in sicer 165 konj, 95 volov, 43 krav, 19 telet in 88 prašičkov za rejo, od tega je bilo prodanih 34 konj, 25 volov, 11 krav, 13 telet in 27 prašičkov za rejo, skupno 110 komadov. Cene se od zadnjega sejma niso spremenile in so bile sledeče: voli I. vrste 4.75 do 5.25 din, voli II. vrste 4 do 4.50 din, voli III. vrste 3.50 do 3.75 din za 1 kg žive teže; krave debele 3 do 4.50 din, krave klobasarice 2 do 3 din, teleta 6 do 7 din, prašiči 5.50 do 7 din za 1 žive teže. Cena prašičkov za rejo je znašala 100 do 200 din komad. Konje so prodajali po kakovosti in velikosti za ceno 400 do 3500 din komad. Od konj je bilo prodanih 10 komadov klavnih konj za Dunaj.

g Živinski sejem v Kranju 1. februarja. Cene so bile sledeče: voli I. vrste 5.50 din, voli II. vrste 5 din, voli III. vrste 4.50 din za 1 kg žive teže; telice I. vrste 5.50 din, telice II. vrste 5 din, telice III. vrste 4.50 din za 1 kg žive teže; krave I. vrste 4.50 din, krave II. vrste 4 din, krave III. vrste 3.50 din za 1 kg žive teže; teleta I. vrste 8 din, teleta II. vrste 7.50 din za 1 kg žive teže; prašiči špeharji 9 din, prašiči pršutarji 8.50 din za 1 kg žive teže.

CENE

g Tržne cene v Ljubljani dne 1. februarja. Govedina: meso I. vrste 10 do 12 din, meso II. vrste 8 do 10 din, meso III. vrste 6 do 8 din za 1 kg. — Teletina: meso I. vrste 20 din, meso II. vrste 12 do 14 din za 1 kg. — Svinjina: meso I. vrste 16 do 18 din, meso II. vrste 14 do 16 din, slanina domača 14 din, slanina hrvaška

15 din, salo domače 15.50 din, salo hrvaško 16 din, mast 18 din, šunka 18 din, prekajeno meso I. vrste 18 din, prekajeno meso II. vrste 14 do 16 din za 1 kg. — Drobniča: koštrunovo meso 8 do 10 din, jagujetina 12 do 14 din, kozličevina 18 do 20 din za 1 kg. — Klobase: sveže kranjske 18 do 20 din, polprekajene 25 din, suhe kranjske 35 do 40 din, prekajena slanina 18 din za 1 kg. — Perutnina: piščanec 15 do 20 din komad, piščanec zaklan 22 din kg, kokoš 18 do 25 din komad, kokoš zaklana 20 din kg, petelin 18 do 25 din komad, petelin zaklan 20 din kg, raca 18 do 22 din komad, raca zaklana 20 din kg, gos 16 do 20 din komad, gos zaklana 16 din kg, golob 3 do 5 din, zajec domač 8 do 14 din komad. — Mleko in mlečni izdelki: mleko 2 din liter, maslo surovo 22 din, maslo čajno 32 din, maslo kuhano 34 din, sirček 6 din, sir trapist I.a 24 din, sir trapist II.a 22 din za 1 kg. — Jajca: 0.80 din komad. — Kruh: beli 4.25 din, polbeli 4 din, črni 3.25 din za 1 kg. — Sadje: jabolka I. vrste 10 din, jabolka II. vrste 6 din, jabolka III. vrste 4 din, češplje suhe 5 do 8 din, suhe hruške 4 do 6 din, orehi 8 din, orehi luščeni 16 do 20 din za 1 kg.

g Mlevski izdelki v prodaji na drobno: moka št. 0 3.50 din, moka št. 2 3 din, moka št. 4 3 din, moka št. 6 2.50 do 2.75 din, kaša 4 din, ješprenj 4 din, ješprenjček 5 do 7 din, otrobi 1.50 din, koruzna moka 2.25 din, koruzni zдроб 3 din, pšenični zдроб 4 din, ajdova moka I. vrste 5 din, ajdova moka II. vrste 4.50 din, ržena moka 3 din za 1 kg.

g Cene svinjskih kož so se dvignile. Naše tovarne svinjskega usnja predelajo z lahkoto vso produkcijo svinjskih kož; zato je tudi izvoz svinjskih kož prepovedan. Mnogi so pričakovali, da bodo vsled tega cene svinjine padle; zgodilo pa se je ravno nasprotno. Cene so se napram lanskemu letu dvignile skoraj za polovico. Prepoved izvoza ni vplivala na cene, katere so se kljub temu dvignile. Lani je znašala nakupna cena 8 din, letos pa se je dvignila na 11 do 11.50 din; ponekod celo na 12 din.

g Izvoz hmelja v zadnjih dveh letih. Izvoz hmelja iz naše države v letu 1955 je znašal 106 milijonov 900.000 din lani pa 87 milijonov 100.000 din. Torej tudi pri izvozu hmelja vidimo nazadovanje.

PRAVNI NASVETI

Skupna pot. B. K. V. Osem posestnikov uporablja eno pot, a je nihče noče popraviti. Vprašate, če jih lahko prisilite k popravilu poti. — Ugotovite, čegava je sploh ta pot. Poleg upravičencev je tudi lastnik dolžan prispevati k popravilu poti, če jo sam uporablja. Če ste vi le upravičenec do te poti, ne pa lastnik, potem naprosite lastnika, da on vse upravičence pozove k skupnemu popravilu poti. Če se njegovemu pozivu upravičenci ne bi odzvali, lahko pot sami popravite in potem tožite soupravičence na povračilo na njih odpadajočega dela stroškov.

Nepremišljeno znanje. A. N. Sv. P. Glede morebitne poroke 17-letne hčerke z drugovercem se posvetujte z domačim župnikom. Če je že hčerka vsled ljubavnih pism zmešana, ohranite hladno kri vsaj starši! Starjšim orožnikom se na prošnjo dovolji ženitev, toda ne vsem, ampak le določenemu odstotku podčastnikov. Nihče ne ve, kdaj bo »ženin« vaše hčerke dobil tako dovoljenje! Menda boste že našli priliko, da taka neresna ljubavna pisma spravite v peč, predno jih hčerka dobi v roke.

Nepravilno napisana oporoka? A. B. R. J. Pred tremi leti je oče napravil pred tremi pričami oporoko, ki jo je nekdo drugi napisal. Ta se je zmotil in napisal, da dobi hčerka dva kraja njive za dosmrtni užitek, oče je pa hčerki namenil dva kraja njive le, dokler je samskega stanu in doma. To vedo vse tri priče, ki so še žive. Vprašate, če se da to popraviti. — Če še niso pretekla tri leta po očetovi smrti, lahko dedič toži na neveljavnost pismene oporoke. Če bi vse tri priče res potrdile, da je oče tako določil kot vi trdite in da se je le pisec oporoke zmotil, potem bi sodišče izreklo, da je pismena oporoka neveljavna, in bi veljala očetova pred tremi pričami izrečena volja kot ustna oporoka. Če so pa že pretekla tri leta, odkar je po očetovi smrti bila oporoka razglašena, je pa pravica do tožbe že zastarela.

Tuja cev v vodnjaku. I. D. R. Pred 6 leti je vaša žena sosedji dovolila, da lahko dene cev v vaš vodnjak, po kateri črpa za sebe vodo. To vam ni več po volji in ste od sosedje zahtevali, da cev tekom 8 dni odstrani, sicer jo daste sami na njene stroške odstraniti. Sosedja se sklicuje na stare pravice, ki jih vi ne pripoznate. Vprašate, če daste lahko s silo cev odstraniti. — Če niste vi ali vaši predniki sosedji izrecno dovolili, da ima pravico črpati vodo iz vašega vodnjaka, potem tudi vaša žena, ki ni posestnica, ni mogla take pravice sosedji priznati. Sosedja bi morala dokazati, da je skozi 30 let mirno in nemoteno in ne na prošnjo, ampak smatrajoč kot svojo pravico, črpal vodo iz vašega vodnjaka ter s tem priposestvovala pravico do vode. Sedaj lahko tožite sosedo seka.

na priznanje, da nima pravice do vode iz vašega vodnjaka in na odstranitev cevi iz vašega vodnjaka. Ne smete pa sami s silo odstraniti cevi iz vodnjaka, ampak počakati, dokler sodišče to ne razsodi.

Službena pogodba mladoletnega hlapca. T. J. P. Se kot mladoleten ste se udinjali za hlapca in dogovorili medsebojno šesttedensko odpoved. Sami ste se preneglili ter odpovedali službo na 14 dni in jo zapustili. Gospodar vam noče plačati zaslužka. Vprašate, če je ta pogodba bila sploh veljavna in kako bi dobili svoj zaslužek. — Kot mladoletnik, to je v starosti nad 14 let in pod 21. letom, ste lahko tudi brez privolitve varuha ali očeta sklenili veljavno službeno pogodbo. Oče, oziroma varuh bi smela tako sklenjeno službeno pogodbo le iz važnih razlogov predčasno razrušiti. Dogovorjeni odpovedni rok velja za obe strani: le če bi bili podani važni razlogi, ste smeli službeno razmerje pred potekom odpovednega roka zapustiti. Svetujemo vam, da greste najprvo na občino in prosite, da pokličejo vašega bivšega gospodarja, da vam plača, kar ste zaslužili. Če ste pa sedaj v drugi občini, pa pojdite na uradni dan na domače sodišče ter povejte, kako ste se pogodili in zakaj ste predčasno zapustili službo, pa vam bodo napravili tožbo proti gospodarju, ki vam zaдрžuje zaslužek.

Neopravičeno sprejeta bolniška podpora. J. L. C. Če ste bili od kazenskega sodišča obsojeni, ker ste prejemali bolniško podporo v času, ko ste že delali pri drugem mojstru in je bilo v sodbi izrečeno, da morate OUZD vrniti neopravičeno sprejete podpore, potem vas OUZD lahko še tekom 30 let od dneva izrečene sodbe terjajo na povračilo dotičnih zneskov. Svetujemo vam, da čim prej plačate, sicer vas lahko rubijo in bodo večji stroški.

Vknjižena pravica za drva in steljivo. A. M. Z. Pri gozdu, ki je last vašega brata, imate vknjiženo služnosno pravico sekati drva in grabiti listje za domače potrebe. Brat je gozd prodal. Novi lastnik pa namerava vse bukve posekati in gozd na novo zasaditi s smrekami. Ker je že začel s posekanjem, vprašate, če to lahko preprečite. — Sedanjí lastnik gozda je kot tak dolžan, da vam da letno za domače potrebe potrebna drva in listje, in sicer vse to iz gozda, pri katerem je vaša pravica vknjižena. Vsled tega je torej sedanji lastnik gozda dolžan, pustiti v tem gozdu toliko listnatega drevja, da bodo vaše domače potrebe na lesu (kurilvu) in listju tudi za bodoča leta krite. Če vam tega dobrovoljno ne prizna, ga boste pač morali tožiti. Lahko se pa s sedanjim lastnikom dogovorite, da vam bo iz drugega gozda dal potreben les in potrebno steljivo, seveda bo najbolj varno, če se tak dogovor tudi pri teh drugih gozdovih vknjiži, še predno se gozd, kjer že imate pravico, po-